

החזירן אחר הצות. ומאחר ולא היו על המזבח בשעת חצות שהוא הזמן הקובע ועושה אותם ראויים להרמה ומפיקע מהם דין הקטרה, הרי שלא נקבע דינם להרמה, וממילא עדיין דין הקטרה עליהם. ומעתה נחלקו האמוראים מתי יקבע דין הרמה עליהם:

רבה אמר, הצות של ליל שני שלמחרת א-19 **עובלתן** וקובעתם להרמה, ועד לאותה שעה אם פקעו יחזירם, ולאחר מכן אין צריך להחזיר.

רב חסדא אמר, עמוד השחר של בוקר זה עובלתו, ומשעה זו אין צריך להחזירם אם פקעו.

אמרי בי רב לפרש, **מאי טעמא דרב חסדא** שאף עלות השחר קובע עיכול, שהרי בפסוק לא למדנו אלא לענין חצות: **ומה הצות, שאין עושה פסול לינה** לאברים ששהו מחוץ למזבח ועדיין לא עלו עליו [שהרי בפסול לינה נאמר "לא ילין חלב חגי עד בקר" ומשמע שבליילה ילין] ואף על פי כן עושה עיכול לשירי הנמצאים במערכה. **עמוד השחר, שעושה פסול לינה, אינו דין שעושה עיכול.**

וכמו כן נחלקו באופן שפירשו קודם חצות

הלילה" וממילא ידענו שהוא עד הבקר, ואם כן, **מה תלמוד לומר "עד הבקר"?** אלא, לא בא זה אלא לענין מצוות הרמה, וכך אמר הפסוק "עד הבקר — והרים" שמשמעו, והרים לפני הבקר, לומר לך: **תן בקר לבקר** של לילה דהיינו שעל הבקר הקיים שהוא עלות השחר, הוסף זמן נוסף לפניו שאף הוא יחשב לבקר לענין תרומת הדרשן, ומאחר ולא ניתן שיעור זמן לזה, הרי שהכל נעשה לפי צורך השעה.

הלכך אמרו חכמים, **כל יומא מקרות הגבר סגי** לעשות הרמה. ואילו **ביום הכפורים, משום חולשא דכהן גדול** שכל העבודה מוטלת על כתפיו, (19) יש להקדים את ההרמה ונעשית מחצות הלילה. וברגלים דנפישו קרבנות ומשום דקדמו אתו ישראל לבית המקדש להביא קרבנותיהם לכן נעשית ההרמה כבר מאשמורת הראשונה. **בדקתני סיפא של ברייתא זו, לא הייתה קריית הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל.**

איתמר לענין מה שנינו במשנה לגבי איברים שנתקשו ע"י האש ועדיין לא נעשו פחם, שזמן הקטרתם הוא עד חצות הלילה, וזמן הרמתם נקבע מחצות והלאה:

פירשו אותם איברים קודם חצות שעדיין מצוות הקטרה עליהם וצריך להחזירם, והוא

חצות הלילה, וכן פירש רש"י ביומא [כ ב].

לעשות בנחת את שחיטת התמיד של שחר. ואמנם, דעת ריב"א היא שתרומת הדרשן ביום הכפורים אינה צריכה להיעשות דווקא ע"י כהן גדול, ולדבריו, פירוש הגמרא הוא, שהיו מקדימים כל עבודות הלילה ע"י שאר כהנים, בכדי שיתאפשר לכהן להתחיל את עבודות היום מיד בעלות השחר, קודם שיהיה רעב וחלש.

19. התוס' [ד"ה משום] הוכיחו מכאן שביום הכפורים אף עבודות הלילה כגון תרומת הדרשן וסידור המערכה היו מוטלות על כתפי כהן גדול, ומשום כך אמרה הגמרא שהקדימו את תרומת הדרשן בכדי שתהיה לו שהות לנוח אחריה כדי

שהיה לו להחזירם, והוא החזירן רק לאחר עמוד השחר:

רבה אמר, הצות שני עיכולתן. (1)

רב חסדא אמר, אין בהן עיכול לעולם, (2) וכל זמן שיפקעו יהיה לו להחזירם, ואם נהנה

מהם, מעל עד שיעשו דשן.

מתקוף לה רב יוסף על דברי רבה ורב חסדא, ששניהם סוברים שאין חצות הלילה מעכלתם אם לא היו בשעה זו על גבי המזבח:

פקע ממנו פיגולו ונעשה עתה בר הקרבה, הרי שבקרבן הכשר שהוכשר לאחר משילת האור לא נתקיימה הקטרה [שיש להעמיד את דברי הגמרא שם באופן שסילקו מיד לאחר משילת האור] ולכך נעשה אח"כ נותר. ובעיקר הקושיא כתב המקדש דוד ליישב, דין החזרת פוקעים תלוי הוא בעיקר ההקטרה, והיינו, שאם עיקר ההקטרה נעשתה באברים כשרים, יש דין להחזיר את הפוקעים, מאחר וחיוב זה נמשך מההקטרה שהיא המחייבת להחזיר הפוקעים בכדי שיתעכלו לגמרי. ולכן, אלו שפקעו קודם חצות והחזירם לאחר עמוד השחר, כיון שעיקר ההקטרה היתה באברים כשרים, הרי שיש בהם דין החזרת פוקעין, ואע"ג שכבר נפסלו בעמוד השחר משום לינה, מכל מקום כיון שכבר החזירם למזבח ופקע פסולם מהם, הרי שאם פקעו שוב חייב להחזירם.

2. בכיור טעמו כתב טהרת הקדש, כי מה שחצות עושה עיכול, היינו משום שאותה שעה היא הגורמת להיעשות עיכול באברים שנתקשו, ואף אם אינם על המזבח, שהזמן הוא הגורם לזה. וסבר רב חסדא שיתכן שתבוא שעת חצות על אבר שנתקשה ואף על פי כן לא יהיה בה כח לפעול בו פעולת עיכול, והיינו באופן שלא היה על המזבח באותה שעה, ומכל מקום עושה בו שעה זו איזה רושם ורק שלא היה בה כח לגמור הפעולה. ומעתה, מאחר וגבר עצמותו של האבר על אויר של חצות הראשון, הרי שאף אויר חצות שני אינו עושה רושם על אבר זה.

1. הקשה העולת שלמה, לכאורה תמוה, כי מאחר ושהו מחוץ למזבח עד עמוד השחר, הרי נפסלו בלינה, ואם כן, כלפי מה נאמר דין זה שחצות עושה עיכול, הלא אף אם אין חצות עושה עיכול, מכל מקום אם פקעו אין להחזירם כדין הפסולים שירדו שוב לא יעלו! ? ותירץ, אין מדובר באופן שפקעו מהמזבח לאחר חצות, אלא הנדון הוא האם יכול לאוספם לתפוח לאחר חצות שני מאחר וחצות שני עושה עיכול, והיינו על פי מה שכתבו התוס' לעיל [פו ב] [ליישוב פירוש רש"י שם] שאברים שנתעכלו בחצות ניתן לאוספם לאחר תרומת הדשן אל התפוח, או שאין לאוספם מחמת שלא נעשה עיכול עד שיעשו אפר. ולכאורה זה שלא כדברי רש"י שכתב בשיטת רב חסדא, שאין בהם עיכול לעולם ויש לו להחזירם בכל פעם שפקעו.

ובקרבן אורה כתב, יתכן שאלו שהיו על המערכה ושלטה בהן האור, שוב אין נפסלים בלינה. ובמקדש דוד תמה עליו מדברי הגמרא בכריתות [יד א] שמבואר שם שאבר פיגול שעלה על המזבח ומשלה בו האור, ופקע ממנו פיגולו ונעשה נותר, נפסל, הרי שאף לאחר משילת האור יש פסול לינה! ?

וכתב ליישב, שטעמו של הקרבן אורה הוא בזה ש"נותר" ענינו במה שנותר מן הקרבן שלא הקריבו בשעתו ונפסל, ולכן, מאחר ומשלה האור באופן שהצית האש ברובו, הרי זו נחשבת הקטרה גמורה, ומשום כך אין הקרבן קרוי "נותר" שהרי הקריבו. אמנם, בקרבן פסול שלא היה בר הקרבה בתחילה ורק ע"י משילת האור

וכן תנא בר קפרא כרב יוסף: פירשו קודם חצות, והחזירין לאחר חצות, יוצאין מידי מעילה.

ומדברי שניהם מבואר, שחצות מפקיע לדין הקטרה אפילו באין הם על המזבח.

אמר ליה רב פפא לאביי: וכי מאחר דשלחו מתם שהילכתא כרב יוסף, ואמר רב חייא בר אבא וכן תני בר קפרא כדברי רבי יוסף, ננמצא שבכל אופן נקבע עיכול בחצות, ואם כן רבה ורב חסדא כמאי פליגי כלומר מהו הדבר שאין דין עיכולו בחצות אשר בו חלקו אימתי נקבע עיכולו?

מתרצינן: אמר ליה אביי: רבה ורב חסדא נחלקו בשמניב. דהיינו, בשר שמן, שעל אף שנתקשה באש עדיין שומנו מעכבו מלהיעשות דשן. ובשר זה אף אם היה על המזבח בחצות לא נקבע עיכולו עד שיהיה

ומאן לימא לן דחצות, דווקא באופן שנמצאים בראש המזבח משויא להו לאותם אברים עיכול, דילמא כל היכא דמשכחא להו משויא להו עיכול ואפילו אינם על המזבח! ? ולכן יהיה הדין שאף אם פירשו קודם חצות, נעשה בהם דין עיכול בחצות, והופקעו מדין הקטרה, ומכאן והלאה אין מועלים בהם, ואין צריך להחזירם למזבח, ואם אף על פי כן החזירם ופקעו, אינו צריך להחזירם.

שלחו מתם מארץ ישראל לומר בבבל: הלכתא כרב יוסף שחצות קובע עיכול אפילו לאלו שאינם על המזבח.

איתמר נמי כדברי רב יוסף: אמר רבי חייא בר אבא, פירשו קודם חצות והחזירין אחר חצות לא נהנין מהם מדרבנן, (3) ומכל מקום אם עברו ונהנו, לא מועלין בהם, משום שחצות קובע עיכול ומפקיע אותם מדין הקטרה, ופקעה קדושת הקטרה מהם.

שם מוקטרים ולא שייכת בהם הקטרה כלל, ואינם נעשים עוד לחמו של מזבח, וממילא אין בחזרתם כלום, שהרי כבר נעשו דשן, ומשום כך אין בהם איסור הנאה מדאורייתא. אולם דעת התוס' שם שלענין הרמה לא נאמר כלל דין זה של חצות עושה עיכול, אלא רק לענין דין הקטרה, ומשום כך סבירים הם, שמה שאין הם חשובים כמעוכלים היינו רק לענין קיום דין הקטרה של הזבח, אבל עדיין שייכת בהם הקטרה, ולכן, אף על פי שלענין הקרבן כבר נגמרה הקטרתו, ואף אם יחזירם לא יהיה בהם שם הקטרה של קרבן, אבל מכל מקום, חל בהם שם הקטרה של לחמו של מזבח, ולכן אסורים בהנאה מדאורייתא.

3. זו דעת רש"י. אבל התוס' [ד"ה לא נהנין] כתבו, שאסורים בהנאה מדאורייתא כיון שהם לחמו של מזבח, ואמנם אין בהם מעילה, כי מאחר ושעת חצות עוכלתם, הרי כבר נעשית מצוותם. וכתב הזבח תודה, מסתבר, שאם פקעו קודם חצות ולא החזירם כלל, לדעת רש"י אסורים בהנאה מדרבנן, ולדעת התוס' יהיו מותרים [שהרי עתה אינם לחמו של מזבח].

ובביאור מחלוקת רש"י ותוס', כתב בחדושי מרן רי"ז הלוי [תמידין ומספין עמוד 82 ד"ה והנה בירושלמי], שרש"י סובר בזה לשיטתו לעיל [פו ב], שכתב, שדין חצות העושה עיכול היינו בין לענין שהושלמה ההקטרה, ובין לענין שכבר חל בהם שם דשן ומצוות הרמה עליהם, וכיון שכן, סובר רש"י שלאחר חצות פקע מהם

ראוי לעיכול. (4) ובאופן שלא היה על המזבח בחצות, בזה נחלקו אם עמוד השחר עוכלתם או חצות ליל שני.

בעא מיניה רבא מרבה: לינה הפוסלת את האיברים שלא הוקטרו קודם עלות השחר, האם היא מועלת לפסול אף את אלו הנמצאים כבר בראשו של מזבח אלא שעדיין לא הוקטרו במערכה, או אינה מועלת לפסול את הנמצא בראשו של מזבח, ורק אלו ששהו מחוץ למזבח נפסלו בלינה?!

ומבררת הגמרא: **היכי דמי? באיזה אופן הסתפק רבא?**

אילימא באופן דלא ירדו אותם אברים שנמצאו בשחר בראש המזבח שלא במערכה, (5) והסתפק רבא האם הלנתם בראש המזבח מונעת פסולם, ויש להקטירם, או שמא נפסלו ויורידם ולא יקטירם.

זה אינו, שהרי אף אם היו נפסלים בלינה, אין לו להורידם, וצריך להקטירם, כי **השתא**

ששמנונית שבהם היוצאת ונכנסת בכל האבר היתה מונעת מזמן חצות להתחיל בהם את פעולת העיכול והרי הם כאבר שלא נתקשה, ואם כן, אף רב חסדא יודה שחצות שני עוכלתם, ומה שאין כן אם לא היו על המזבח בעת חצות שאין השומן יוצא ונכנס אלא מופקד בתוכו, באופן זה כבר החלה פעולת עיכולם בשעת חצות, וכיון שהתחיל ולא גמר שוב אין חצות שני יכול לגמור העיכול, וכפי שנתבאר לעיל.

אולם הקשה, הרי את מחלוקתם הראשונה ניתן להעמיד אף באופן זה שהיו על המזבח בעת חצות, כי אף על פי שרב חסדא מודה שיתכן להיגמר העיכול בחצות שני, מכל מקום סובר הוא שכבר בעמוד השחר ראשון נעשה עיכול! ? וכתב ליישב, שנקטו מחלוקתם באופן זה בכדי להשמיענו חידוש של כל אחד מהם, והיינו, לרבה, אף על פי שעמוד השחר אין מעכל, מכל מקום חצות שני מעכל. ולרב חסדא, אף על פי שבאופן שהחזירם לאחר עמוד השחר אין חצות שני מעכל, מכל מקום עמוד השחר מעכל.

5. רש"י פירש הספק באופן שלנו האברים באש המזבח שלא במערכה. וכתב הקרן אורה [ד"ה

4. הקשה הפנים מאירות, מאחר ואף אם היו על המזבח בחצות ראשון, לא נעשה בהם עיכול מחמת שומנם, אם כן מדוע נחלקו רבה ורב חסדא דווקא באופן שפירשו מהמזבח קודם חצות, הרי אף אם לא פירשו, אלא שהיו שמנים בשעת חצות אין חצות עוכלתם, אלא או חצות שני או עמוד השחר?! ועוד הקשה בטהרת הקדש, מדוע הוצרכה הגמרא להעמיד באברים שמנים, ולא העמידה באבר שעדיין לא נתקשה ולא נעשה שרירי בחצות?

וביישוב הקושיא השניה כתב טהרת הקדש [על פי מה שהובא מדבריו לעיל], שכל סברת רב חסדא שאין שעת חצות שני עושה רושם היינו רק באברים שנעשו שרירי שבהם כבר החלה שעת חצות לעשות פעולתה, אלא ששומנם מונע את השלמת עיכולם, אבל אבר שלא נתקשה עדיין, בזה אף רב חסדא מודה שחצות שני עוכלתם, מאחר וחצות ראשון לא פעל בו כלום. ולפי זה נמצא שאת מחלוקתם הראשונה ניתן להעמיד גם באברים שלא נתקשו, שהרי אף אם מודה רב חסדא לרבה, מכל מקום לשיטתו זמן עיכולן הנו כבר בעמוד השחר.

וביישוב קושיא ראשונה כתב, שאם היו אותם אברים שמנים על המזבח בעת חצות, הרי

וצדדי הספק הם: האם לשלחן הפנים מדמינן לה את המזבח, ומשום כך אין השהיה עליו נפסל בלינה כשם שאין לחם הפנים נפסל בלינה כאשר הוא על השלחן, וכמו דתנן אפילו הן על השלחן ימים רבים, אין בכך כלום. או דילמא, לקרקע מדמינן את המזבח שמאחר ואינו כלי שרת אלא בנוי הוא מאבן כרצפת העזרה, לפיכך השהיה עליו כשהיה על רצפת העזרה שנפסלים בלינה. (7)

אמר ליה רבה לרבא: אין לינה פוסלת את הנמצא בראשו (8) של מזבח. (9)

אלו הפסולים מחמת שלנו בעזרה אמרת בהם דלא ירדו אחר שכבר עלו, וכפי שנינו במשנה שכללה את הלן בכלל הפסולים שעלו, לא ירדו. אלו שלנו בראשו של מזבח מיבעיא? הלא פשוט הוא שלא ירדו, וכיון שבכל אופן לא ירדו ויש להקטירם, כלפי מה הסתפק רבא? (6)

ואלא מה שהסתפק רבא הוא באופן דירדו מהמזבח לאחר עלות השחר, ובזה הסתפק האם דינם כשאר פסולים שלנו מחוץ למזבח, שאם ירדו לא יעלו, או שלא נפסלו כלל בלינה ויחזרו ויעלו.

8. כתב המקדש דוד [ד ה] דיוקא בראשו של מזבח ממש אין לינה מועלת, ומשום שטעם דין זה הוא מחמת שהעלאה על המזבח תחילת הקרבה היא, וכפי שיובאו דבריו לקמן, והקרבה אינה אלא בראשו של מזבח. ולכאורה דבריו נסתרים מדברי התוס' ביומא [מה ב ד"ה סודרין] שמבואר, שהוא הדין לסובב שהוא מחצי המזבח ולמעלה, וכן לכבש, שבשניהם אין לינה פוסלת ויתכן ליישב, על פי מה שכתב באבי עזרי [פסולי המוקדשין, ג יא] שאין כוונת התוס' שם לענין פסול לינה, שהרי הלכה כרבא הסובר לקמן שיש פסול לינה בראש המזבח, אלא כוונתם לענין שאם לנו בראש המזבח אין מורידים אותם משום שהפסולים שעלו לא ירדו, ולזה כתבו התוס' שדין הכבש כראשו של מזבח.

9. א. טעם הדבר כתב המקדש דוד [ד ה], משום שהעלאה לראש המזבח תחילת הקרבה היא. וכן הוא בכתבי הגרי"ז בשם הגר"ח, שאין הטעם מחמת קדוש מזבח המונע מהם להיפסל בלינה, אלא שאחר שהעלה, נחשב כמו שנעשה בו תחילת הקטרה, ולא שייך בו עוד פסול לינה. אמנם, בכתבי הגרי"ז במנחות [כ ב] חקר בדבר זה, וכתב עוד, שאם הטעם הוא

ר"ח אמרן, שאם לנו על המערכה, וודאי לא נפסלו בלינה ואף אם ירדו יחזרו.

6. בשפת אמת ובכתבי הגרי"ז תמהו, הרי ספיקו של רבא היה לענין הכשר הקרבן, שע"י לינתו בראש המזבח תהיה הקטרתו כשרה לגמרי, ולא רק מדין "לא ירדו", וכמה חילוקים יש בין קרבן פסול שדינו לא לירד, לבין קרבן שהוכשר לגמרי: א. עולה פסולה שעלתה לראש המזבח אחר שחיטתה, אינה צריכה הפשט, ומה שאין כן כשרה. ב. דין החזרת פוקעים אינו אלא בקרבן כשר ולא בפסול. ג. אם לינה מונעת פסול אף מהדם, הרי שדם הלן בראש המזבח מרצה ואין צריך זבח אחר, ומה שאין כן בדין לא ירד בלבד, שצריך להביא קרבן אחר.

7. בביאור הספק כתב בכתבי הגרי"ז ע"פ דברי הגר"ח האם יש לדמות את המזבח לשלחן דהיינו שכשם שלאחר הסידור על השלחן אין פסול לינה, הוא הדין לאחר העלאה על המזבח כבר נחשב שיש כאן תחילת הקטרה, או שיש לדמותו לרצפת העזרה, שעדיין לא נחשב שהחלה הקטרתו, וראה בזה עוד לקמן.

ומסתפקת הגמרא: **קיבלה מיניה רבא** והסכים לדברי רבה, **או לא?**

ומתריצין: **תא שמע** שלא קיבל רבא את דברי רבה, **דאיתמר: איברים שלנו בעזרה** עד לפני עלות השחר, הרי הוא **מקטר** אותם והולך **כל הלילה**. אבל אם לן **בראשו של מזבח**, **מקטר** אותם והולך **לעולם**, שהרי אף על פי שנפסלו בלינה, מכל מקום הדין הוא שאם עלו לא ירדו.

ואם ירדו מהמזבח לאחר עלות השחר, **רבא אמר יעלו** שוב משום שלא נפסלו בלינה, **רבא אמר, לא יעלו** משום שנפסלו בלינה⁽¹⁰⁾ והפסולים שירדו לא יעלו.

ואם כן **שמע מינה** שרבא **לא קיבלה מיניה**

ולא הסכים לדעת רבה, שהרי מצינו בפירוש שנחלקו בדבר זה.

שמע מינה:

שנינו במשנה: **כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש מקדש, כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך הכלים מקדשין**.

ומנין שאף אלו מקדשין?

תנו רבנן: נאמר "כל הנוגע במזבח יקדש" [שמות כט]. **אין לי אלא** שהעולה על מזבח יקדש, **כבש** שמקדש פסולים העולים עליו, **מניין? תלמוד לומר** "ומשחת את המזבח" הרי זה בא לרבות את הכבש שיהיה נמשך

שאיין פסול לינה בראש המזבח, מכל מקום דברים שדינם להיקרב ביום אשר נפסלים כבר בשקיעת החמה, וכגון דם [לשיטה הסוברת שראש המזבח מונע הפסול גם מהדם] וקומץ ולבונה ומנחה אין ראש המזבח מונע פסולם, כי פסול שקיעת החמה אינו דומה לפסול לינה. וכן מבואר **במקדש דוד** [טז ב, ד"ה והנה ראיתי] ששקיעת החמה פסול אחר הוא ואין ראש המזבח מונע פסולו.

ומדברי רש"י [נו א שהובא לעיל] אין להוכיח, כי הוא לא פירש באיזה אופן היה הדם בעת שקיעת החמה, ויתכן שמדובר שהיה מחוץ למזבח ולכן נפסל. ובאמת, השיטה **מקובצת** שם העמיד את דברי רש"י באופן שהעלהו מיד לאחר שקיעת החמה, ומשמע שאם היה מעלהו קודם לכן, לא היה נפסל. וכן כתב החזון איש, שכל שבשעת זמן הפוסל היו בראש המזבח, לא נפסלו, והוא הדין לנפסלים בשקיעת החמה.

10. כתב החזון איש [יט מד], אף לדעת רבא

משום תחילת הקרבה, הרי שדם שעלה לראש המזבח נפסל בלינה, משום שאין הקרבה בדם, ומה שאין כן אם הטעם הוא משום קדוש מזבח, הרי שהוא הדין לדם. והוכיח שם שאין סברא לומר שאחר העלאה או הקטרה לא חל פסול לינה, ובהכרח הטעם הוא משום שהמזבח מקדש ומונע פסול לינה, והוא הדין לדם. ואמנם, המקדש דוד עצמו [כה א ד"ה כתב רש"י] הסתפק אם אף בדם מועילה לינה בראש המזבח למנוע פסולו.

ובעיקר הנדון בענין דם, נראה ממה שכתב רש"י לעיל [נו א] על דברי הגמרא שבקשה מקור לזה שדם נפסל בשקיעת החמה, ופירש רש"י, שמשום כך לא יועיל לו ראש המזבח להכשירו, והיינו, שאף אם הלינו שם [לאחר שקיעת החמה] אין זה מועיל משום שכבר נפסל בשקיעת החמה [ע"פ דברי התוס' שם]. הרי שאלמלא פסול שקיעת החמה היה ראש המזבח מונע פסול לינה אף מהדם.

ב. דעת הקרן אורה במנחות [כו ב], שאף

וסבר רבי יוחנן, שספיקו של ריש לקיש הוא לענין קדושת הגוף שתחול בהם מחמת הכלי שרת ואשר משום כך לא יהיה להם פדיון לצאת לחולין.

ומשום כך אמר ליה: הלא תניתיה במשנתנו: כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן, כך כלים מקדשין, והיינו לענין שלא יצאו לחולין ע"י פדיון. (11)

אמר ליה ריש לקיש: לא לענין פדיון הסתפקתי, אלא לענין לכתחילה ליקרב

עמו ויתקדש כמותו, וממילא אף הוא כמזבח לקדש פסולים.

כלי שרת מניין? שאף הם מקדשים את הפסולים שבאו לתוכם, לענין שיתקדשו בקדושת הגוף, ולא יוכלו עוד להיפדות ולצאת לחולין. תלמוד לומר לגבי קדוש כלי השרת "כל הנוגע בהם יקדש" [שם ל].

בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן: כלי שרת, מהו שיקדשו את הפסולים?

שהמזבח מקדש כך כלים מקדשים" דהיינו שאם עלו בכלי על המזבח לא ירדו.

ובשיטה מקובצת הובא פירוש רבנו תם שהספק הוא לענין הכלי אם בדיעבד מקדש פסולים באופן שעלה על המזבח, שמאחר ואין לבוא מצד קדושת מזבח כיון שהכלי מפסיק, ואין המזבח מקדש באופן זה.

ולכאורה דבריו תמוהים, שאם כן מדוע העמיד הספק באופן שעלה על המזבח, הרי עיקר הנדון הוא משום קדושת כלי?! וביאר הגרי"ז [מובא במנחת אברהם], שמאחר ואף אלו הפסולים שמזבח מקדשם דינם הוא שאם ירדו לא יעלו, ואין זה מחמת שפקע הקדוש ברדתם מהמזבח, אלא שכל דין קדוש מזבח אינו מועיל אלא לענין לא "ירדו" ולא לענין "יעלו". נמצא אם כן שאף אם כלי שרת מקדש פסולים, אבל מכל מקום אין להעלותו על המזבח שהרי עתה הוא "ירוד", ואין הקדושה מועילה לענין העלאה, ולכך העמיד רבנו תם את הספק באופן שנתקדשו כשהם על המזבח, שמאחר וחל בהם קדושת כלי באופן שכבר עלו וקדשם הכלי להקרבה, לכן לא ירדו. ואף על פי שהכלי חוצץ למזבח ואין המזבח מקדש, מכל מקום היותו באויר המזבח מחשיבו כמי שעלה על המזבח ואינו חשוב "ירוד".

לא חל הפסול כל זמן שהאברים קיימים על המערכה, ורק כשירדו נפסלו. וכן כתב בחדושי רבי שמואל [פסחים טו ד], וביאר בזה, שדין המזבח מקדש פסולים גורם גם שלא יחול על המזבח שום פסול להפקיע מהקרבה. ורק שאם ירדו לאחר לינתם על המזבח נפסלו, כיון שסיבת הפסולן עדיין קיימת עליהם, ועתה שירדו אין מה שימנע מהם את חלות הפסול, ולכך חל עליהם פסול לינה מחמת הלינה שהיתה בראש המזבח.

11. כן פירש רש"י. אולם בתוס' הוכיחו ממה שאמר ריש לקיש בסמוך לבאר את ספקו שנסתפק לענין "לכתחילה להקרבה". ומשמע שאף בתחילה הובן ספקו לענין "להיקרב" אלא שסבר רבי יוחנן שהסתפק לענין הקרבה בדיעבד ולא לכתחילה.

ולכך פירש רבנו תם את הספק באופן שהעלה את הפסולים על המזבח בעודם בכלי שרת, האם כלי שרת — מחמת קדושתו — אינו חשוב הפסק לגבי מזבח והרי זה כמונח על המזבח ודינו כדין הפסולים שעלו לא ירדו או לא. והיינו שאין כאן ספק אם הכלי שרת מקדש או לא, אלא הספק הוא האם מזבח מקדש באופן זה. הוכיח רבי יוחנן מדברי המשנה "כשם